

Belépő a táncházba

A városi fiatalok szórakozásai között polgárjogot nyert a népi táncolás. Országsszerte folklor-klubok alakultak, művelődési intézmények adtak helyet a tánc házaknak. Szegeden pedig már *táncház-tanfolyam* is van. Helye: a Juhász Gyula Művelődési Központ; a „táncot” Nagy Albert, az EDOSZ-együttes művészeti vezetője; a résztvevők: főként diákok, fiatal pedagógusok, de van köztük géplakatos, villanyszerelő, technikus...

A tíz foglalkozásból álló mostani tanfolyamon tápai és széki táncok motívumait tanulják meg. A kezdőket

EDOSZ-tagok is „korrepe-tálják”. A pincklubban meglehetősen fizikai erőnlétet igénylő munka folyik: a kör közepén „a mester hozza a figurát”, majd következnek a gyakorlatok. Végeérhetetlenül, amíg csak tart a lépések bizonytalansága. Aztán összekapcsolják a motívumokat, fiúk-lányok párba állnak, a megerősítő mozgástól felhevült arccal, de végre felszabadultan járják a tápai csárdást.

Mi a jó, mi a hasznos és értékes mindebben? „Lehet, hogy sose énekelnek máshol, csak itt” — mondta *Becsei Péterné*, a művelődési központ munkatársa, a tanfolyam megszervezője. Igaza

van, vagy sem, a lényeg az, hogy a fiatalok gyönyörű népdalokat tanultak. Ha befejezik a tanfolyamot, eljárnak majd az ugyancsak itt rendszeresített tánc háza — nemcsak nézni, mint eddig. Szórakozni, a tánc örömeért; megismerni egymást, megmozgatni a tanulásban tétlen izmokat.

A tanfolyam népszerű, a pincklub kicsi. A művelődési központban azt tervezik, hogy a tíz foglalkozás után új sorozatot indítanak. Több fiatal pedagógusra számítanak, remélve, hogy a tanfolyamon szerzett néptánc tudásukat továbbadják majd tanítványaiknak az iskolákban.

Vizek könyve

Varga Domokos művéről

Ki ne bosszankodott volna — akár a Tisza mentén is — nyáridőben azon, hogy a csapból alig csordogál, vagy épp hogy csepeg a víz? Bizony, nagy baj, ha nem olthatjuk a szomjunkat, képtelenek vagyunk tisztálkodni, felfrissülni, s új erőt nyerni — a vízből... S legálább akkora átok, ha sok van belőle. Ki ne emlékeznék közülünk az 1970-es Tisza-völgyi árvízre?

A magam mementójaként maig a szobám falán tartok egy döbbenetes képet a ma-kői buzgárral való birkózásról; *Horváth Dezső* kollégám készítette, s nagyon összeszendül a *Varga Domokos* által rögzített vallomással: „...Rettenetes sok homok-zsák, de közben esett az eső, éjjel-nappal zuhogott, a föl-tések el voltak ázva telje-sen... Alvás nélkül, napokon keresztül ott dolgoztak, az a sok kialvatlan arc, az a sok beesett szem! Itt nem zsoldosok voltak, itt saját magát védte a város, ... úgy nézett ki, mintha ostrom lett volna...”

Áldás és átok is tud lenni ez a különös, mégis kő-napi elem, a *Víz* — Szegeden és Csongrádon nem kell bizonygatni.

Azonban *felmérni* a vizek dolgát, a vízzel összefüggő, megannyi súlyos kérdést közhírré hozni, s a fenyegető bajokról és a biztató távlatokról őszintén, kertetelés nélkül szólni — nagyon is szükséges és idő-szerű.

Varga Domokos azért a legilletékesebb a szólásra, mert ötvödök benne a tudós mérnök tárgyias alapos-ságával. A száraz tényhal-maz ily módon az élet me-legével telítődik; sorsok — vízügyi szakembereké, kubi-kosoké, halászkoké, hajósoké — elevenednek meg, s ér-zékelhető közelségűvé emel-kednek, a lejegyzett s ol-vasmányossá rendezett ön-vallomások és az író értő elmélkedései kapcsán. Egyet-len henyé mondatot, felelő-tenül odavetett megállapítást sem lel a szigorúan tal-lózt szem. A „Magyarorszá-gon túl-olcsó víz” egész problematikája, a lehetséges és kívánatos előbbelépésről szóló megannyi fejtegetés egységes egészzé rendeződik.

Ebből az egységes egészből aztán — érdeklődési kör szerint — ki-ki a számára legkedvesebb fejezeteket is kiválogathatja. Magam például a „Két öreg” című, egy csongrádi halásztanyán fo-gant fejezetet, s a „Kubi-kos-metamorfózis” címűt olvasgatom újra és újra. A kubikosok problémái kaptak meg mindenekelőtt. „A ku-bikos-szakma kialakulása és fejlődése szorosan kapcsoló-dott a hazai vízmunkálatok-hoz... és hivatalosan még-sem tekintik se szakmának, se mesterségnek...” — írja a szerző. S a többi között —

a múltat idézve — megren-dítő hangú levelet közöl, 1928-as keltezésűt, amelyet a szentesi Magyar János, Ne-mes Sándor, Lantos István, Lantos Imre és társai írtak a főispánhoz. Ők annak ide-jén munkaalkalmat követel-tek — a maiak gépeket. Mi-nél több gépet — munkájuk megkönnyítésére, s gazdasá-gosabbá tételére.

Varga Domokos nem elő-ször fordul, értőn és szere-ttel, a földmunkásság felé. Ifjúkorának legszebb éveiben „amikor együtt lázadoz-tunk esettőségük ellen, anti-fasiszta, falukutató diákok-ként, a „Soproni Fiatalk” tagjaiként, hittel remény-keztünk sorsunk jobbra for-dulásában. A mi nemzedé-künk tagjainak aztán bőven kijutott a családásokból, az öngyötrésekből is, később...

„Mit tudunk sokára kifor-rott, lassan leszűródött élet-érzésünkből, öntudatunkból művekbe menteni?” — kér-dezte néhány esztendeje Varga Domokos, egy hoz-zám írott, meditatív levelé-ben.

Nagyszerű, új könyve, mely a „Magyarország fel-fedezése” sorozat pompás meglepetése — bizonyítja, hogy az ő tollában még sok minden rejtőzik; sorjázó mű-vekbe kíváncskozó. (Szépirodalmi Kiadó, 1976.) Dér Endre

Tévésorozat a magyarországi nemzetiségekről

Új, ötrészes sorozat sugár-zását kezdi meg csütörtökön este a televízió — jelentet-ték be azon a sajtótájéko-ztatón, amelyet kedden dél-előtt tartottak a televízió székházában. Mint Gál Mi-hály, az iskolatelevízió he-lyettes vezetője elmondta, az adás a magyarországi nem-zetiségekkel kíván foglalko-zni. A sorozat célja a hazánk-ban élő délszlávok, németek, románok, szlovákok helyze-tének, nemzetiségi politikánk érvényesülésének bemutatá-sa, különös tekintettel az oktatás és közművelődés te-rületeire.

A B. Nagy Tibor által szerkesztett és rendezett öt-részes film mintegy 400 szakember, pedagógus, nép-művelő, nemzetiségi újság-író bevonásával készült, és kéthetenként csütörtökön este, főműsor időben kerül a nézők elé. A televízió stábjá 36 különböző, nemzetiség lakta települést, községet, falvat keresett fel. Fertőrá-kostól — Méhkeréig.

Ütépítés

Csongrádon elkészült az Erkel, Bajcsy-Zsilinszky utca burkolatának felújítása. Ezzel a város közel egy kilo-méter hosszú, hét méter szé-les, korszerű úttal gyarapo-dott.

Meglopott gyerekek

A sorozatos szabálytalansá-gok, s bűncselekmény alapos gyanúja miatt a Szegedi, Szegedi Járási Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke feljelentést tett Kovács Gáborné, a Lon-doni körúti nevelőotthon gaz-dasági vezetője ellen. A bünt-etőeljárás a városi ügyész-ség megindította.

A feljelentés azután tör-tént, amikor a népi ellenőrök napokon keresztül vizsgálták a bizonylatokat, a leltárkész-lelet, a pénztárat, és min-dent, amit ilyenkor illik meg-nézni. A gazdasági vezető lakása úgy fel volt töltve élelemmel, mintha „hosszabb vesztégyár” számított volna. Például „csak” 40 liter szörpöt találtak a kamrájában, és ennyi a legszomja-sabb családnak is hónapokra elegendő. Kovács Gáborné úgy bánt az otthon élelmis-zerszerkészletével és az ételnormával, ami egy napra fejen-ként 17 forint 40 fillér, mintha az intézmény a háztáji, kisegítő gazdasága lenne csa-ládi otthonának.

Részletek a NEB jegyző-könyvéből: ...A. E. szegedi kistermelő 164 kilogramm őszibarack szállítást ismeri el, ezzel szemben a nevelő-otthon 224 kilogrammot bi-zonylatolt. A. E. magánter-melő elmondta, hogy emlé-kezete szerint őszibarackot szállított Kovács Gáborné gondnok lakására.

A Szegedi Bördíszmű Ipari Szövetkezet 41 iskolatáskát javított a nevelőotthon rész-re. A táskákat a szállító-levél tanúsága szerint az ipari szövetkezet anyagbe-szerzője kijavítva átvitte. Ko-vácsné, aki egyben pénztá-ros is, a javítási díjat elszá-molta saját zsebére, de a szö-veketnek azt nem fizet-te ki.

N. J.-né, az intézet konyhai alkalmazottja tagadja, hogy ő bármikor zöldségárut értéke-sített volna az intézet részé-re. A nyugtákon található aláírásokat magáénak elis-meri, de a nyugták tartalmát tagadja.

P. J.-né, aki szintén az in-tézet dolgozója, állítása sze-rint zöldbabot szállított az intézetnek. Erről azonban nincs bizonylat. Sárgarépat, gyökeret csomónként adott el, de Kovács Gáborné a bizony-latot — csomó helyett — ki-logrammról állította ki.

B. A. elmondja, hogy a nyugtákon több esetben az ő nevét aláhamisították.

A papírok, bizonylatok alapján a gyerekek fejedel-mi fogásokat ettek. Például

papíron 463 kilogramm gyümölcsöt fogyasztott a nevelő-otthon 80 kis lakója két hét alatt, de kompótból és más ételekből is bőven kaptak. A bizonylatok furcsaságokat is tartalmaznak. Például ilye-neket: a mákos tésztahoz 10 kilogramm fokhagymát hasz-náltak; 4 kilogramm marha-húsból úgy készítettek vag-dalt húst, hogy ahhoz 5 ki-logramm fokhagymát kever-nek. (Természetesen, ha így csinálják, ezekből az ételek-ből senki egy falatot nem tud lenyelni. Mivel a fokhagyma kilója drága, ezek a tételek jól jöttek az „elszámolás-nál”.)

Papíron túltáplált gyere-kek portréja rajzolódik ki, de a valóságban más, szomorú dolgokat tapasztaltak a népi ellenőrök. Például lát-tak olyan vacsorát, ami kom-pótból és tarhonyából, vagy egy kockasajtból és egy sze-let kenyérből állt, s a reg-geli egy szelet zsíros kenyér és gerezd paradicsom volt. Az is előfordult, amikor fe-jenként az ebédhez 3—5 de-ka húst adtak.

Fél tubus fogkrémet hasz-nált 50 gyerek — természe-tesen ebből a tubusból nem mindenkinek jutott.

A népi ellenőrök az ép já-tékokat a nevelőszobában el-zárva találták, míg a leron-gyolódott, szinte használha-tatlan játékszereket kapták a gyerekek.

Egyik reggel fél hatkor je-lentek meg a népi ellenőrök az intézetben. „Azt láttuk, hogy az egészségügyi helyi-ségek koszosak, az ágyak piszkosak. A gyermekek egy része egészségtelen, s az egészségre ártalmas fekhe-lyeken alszik.” Végső követ-keztetésük: „A gyerekek men-helyi állapot között élnek.” (Két népi ellenőr menhely-ben nőtt fel, így ők ismerték azokat a mostoha viszonyo-kat.)

De mit csináltak a peda-gógusok, vagy a más beosz-tású intézeti dolgozók? Sen-kinek nem tűnt fel a rendkí-vüli állapot? Senki nem lát-ta, hogy valaki ellopja az ételhez szükséges nyersanya-gokat, vagy azok árát? Az anyátlan-apatlan árvák nem mehettek szólni a tanácshoz, vagy más illetékes fórumhoz.

Amikor a népi ellenőrök először megjelentek az inté-zetben, az igazgató ingerül-ten, elutasítón fogadta őket. „A mi intézetünk elismerten a legjobb a megyében.”

Egyetlen nevelő tett csak olyan említést: „A gyerekek moslékot esznek.” Kijelenté-séért olyan jogokat vontak

meg tőle, amelyek egyébként megillették volna.

1975-ben a tanácsi revízió felfedezett némi hiányossá-got. De sem az ellenőrzésre jogosult művelődési osztály, sem a pénzügyi osztály egy lépést sem tett, hogy folytas-sák ebben az ügyben a vizs-gálatot és a tapasztalt szabá-lytalanságokat kiszűrjék.

Dr. Jármai Tibor, a sze-gedi, szegedi járási ügyész-ség vezetője: „Cinikus leszek, mert már tíz éve azt hal-lom, hogy az ellenőrzésekhez nincs elég ember, kevés a szakképzett ellenőr. A nevelőotthoni káosz megállapítá-sához elég lett volna egy szakképzett ellenőr tíz per-ce. A bizonylatok szinte ma-gukért beszélnek, csabítják az érdeklődőt, nézzen utá-na... A nevelőotthon eseté-ben 1975-ben fölfedik a hiányosságot, aztán félbehagy-ják az ellenőrzést, és még 1976-ban sem térnek vissza rá. Kinek a feladata lett volna az, amit a NEB társadal-mi munkában végzett? A nyilvánvaló visszaélésekre hogyhogy nem figyeltek fel a nevelőotthon vezetői, dol-gozói? Ma már mindezt visz-szakeresni szinte lehetetlen, hisz évekre visszamenőleg ha-mis a leltár, nincs támpontja a könyvszakértőnek sem. E-bben az ügyben sokan a mun-dér becsületét védik, és azt mondják, a NEB felfúj egy kis szabálytalanságot. Ha a felügyeleti szervek egy kicsit éberebbek, gondosabbak, a nevelőotthon vezetői jobban odafigyelnek arra, hogy élnek a gondjukra bízott gyerekek, akkor Kovácsné első szabá-lytalanságát felfedik.”

Kovács Gáborné hét éve dolgozik a nevelőotthonban. Az utóbbi időben többször kapott jutalmat.

Halász Miklós

Tájékoztató

Előkészületek a SZÖVOSZ-kongresszusra

November 15—17. között tanácskozik a fogyasztási szö-veketkezet VIII. kongresszu-sa. Az Építők székházában hétszáz küldött és nagyszá-mú meghívott részvételével sorra kerülő nagy jelentősé-sű esemény előkészületeiről dr. Molnár Frigyes, a SZÖ-VOSZ elnöke kedden a Par-lament gobelintermében tájé-koztatta a sajtó képviselőit. Elmondotta többek között, hogy a kongresszust előké-zsítő szövetkezeti, illetve me-gyei gyűléseken számba vet-

ték a megelőző tervidőszak eredményeit, az idei felada-tokat, és körvonalazták a jö-vő tennivalóit. A kongress-zus küldöttei 229 indítványt hoznak magukkal a tanácsko-zásra.

Hangsúlyozta: a társadal-m megbecsülésének örven-dő szövetkezetek jövőjéhez a párt és a kormány szövetke-zetpolitikája széles teret biz-tosít. A mozgalom további te-vékenységének főbb irányait a jövő héten összeülő kong-resszus szabja meg. (MTI)

Az új mezőgazdasági biztosításokról

Egy év tapasztalatai — Egyszerűbb ügyintézés

Az Állami Biztosító 1976. ban új mezőgazdasági va-gyonbiztosítási rendszert ve-zetett be. A növénybiztosi-tásban az újat az üzemi szin-tű hároméves átlaghozamom alapuló kártalanítási rend-szer jelenti. Az erre épülő módozat keretében többek között elvállalták a szőlők és a gyümölcsösök tavaszi fagykárainak a térítését, va-lamint azt, hogy az ár- és belvív okozta károk 70 szá-zalékát megtérítik a gazdasá-goknak.

Már ez az év is igazolta, hogy a szőlők és a gyümöl-csök tavaszi fagykárainak térítésével reális igény kielé-gülését vállalta a biztosító. Három hideg tavaszi éjszaka olyan fagykárt okozott a szö-lőkben, gyümölcsösökben, hogy várhatóan 600 millió fo-rint lesz a károsuló gazdasá-goknak fizetendő térítés. A kár végleges nagyságát csak a tényleges terméseredmé-nyek ismeretében lehet majd megállapítani.

A tapasztalatok azt is tükrö-zik, hogy bizonyos kocká-zatbővítések és biztosítá-s-szükségek. A biztosító a jövő évtől a repcére veszé-lyűt károsító homokverésre is kiterjeszti a kockázatviselést.

A bogyós gyümölcsöt ter-mesztő gazdaságok — főként Nógrád és Pest megye má-lnatermelő üzemei — kifogá-solták, hogy ezeknek a gyü-mölcsöknek a tavaszi fagy-kárait nem téríti meg a biz-tosító. Jövőre az üzemi szin-tű átlaghozam-biztosítás ke-retében már ezek a károk is megtérülnek a gazdaságok-nak.

Egyszerűsíti az Állami Biz-

tosító az adatfelvételt: az évi kétszeri adatközlés he-lyett csak egy alkalommal, június 15-ig kell megadni a növények biztosítási adatait. A növények hároméves át-laghozamának meghatározá-sa is módosul. Az ideai aszá-lyos nyár miatt várhatóan több gazdaságnál alacsonyabb lesz az utolsó három év alapján számított átlaghoz-am, mint az 1976-ban biz-tosított mennyiség volt. Ilyen esetben 1977-re az előző év-ben biztosított hozam marad érvényben.

Az új állatbiztosítás alap-ján az Állami Biztosító a tényleges veszteséget meg-közelítő mértékben téríti meg a biztosított gazdaságok ál-latállományában keletkezett károkat. A korábbi alacsony ésségárat helyett a tenyész-állatok nyilvántartott értéké-gnek 80 százalékaig terjed a térítés mértéke. Az új biz-to-sítási rendszerben, kísérleti jelleggel, bevezették a zárt rendszerű szakosított telepek sertésbiztosítását, továbbá a száj- és körömfájásjárványra érvényes biztosítást. Az új állatbiztosítások alapján fi-zett kártérítés mértékét jól szemlélteti az Állami Bizto-sító hat megyére kiterjedő felmérése. A vizsgált gazda-ságok 81 százaléka kapott tér-ítést a szarvasmarha-bizto-sítás alapján, 93 százaléka a sertésbiztosításra, 86 százalé-ka pedig a biztosított juhál-lományára.

A növendék- és hízóállat-biztosítási módozatnál az Ál-lami Biztosító már erre az évre, visszamenőleg is, a jó állattenyésztési és kármeg-előzési tevékenység elismeré-séeként, kármentességi enged-ményt ad a gazdaságoknak.